

Nicotinezakjes

Inspectieresultaten 2021 en 2022

Deze factsheet beschrijft het toezicht en de resultaten van het toezicht op nicotinezakjes

Introductie

Nicotinezakjes zijn kleine zakjes waarin een poeder zit dat nicotine bevat. Deze zakjes dienen voor het gebruik ervan onder de (boven)lip geplaatst te worden. De nicotine wordt opgenomen via het slijmvlies en speeksel in de mond. Nicotine is verslavend en schadelijk voor de gezondheid. Zeker bij hoge doseringen is het schadelijk voor het zenuwstelsel en kan het hartritmestoornissen veroorzaken. Het product kan een nicotineverslaving in stand houden. Gebruikers kunnen ook juist verslaafd raken aan nicotine door het gebruik van nicotinezakjes. Dit geldt met name voor jongeren.¹ De populariteit van nicotinezakjes zonder tabak lijkt de afgelopen jaren onder jongeren te zijn toegenomen.

Door middel van het Nationaal Preventieakkoord wil de Nederlandse overheid het roken terugdringen en een rookvrije generatie realiseren. In de Tabaks- en rookwarenwet worden steeds meer maatregelen genomen om het roken terug te dringen. De opkomst van nicotinezakjes, welke de zeer verslavende stof nicotine bevatten, draagt daar niet aan bij. Nicotinezakjes vallen vooralsnog niet onder de Tabaks- en rookwarenwet, omdat zij geen tabak bevatten, maar wel onder de Warenwet. Er bestaat overigens ook snus met tabak. Dit product is al lange tijd verboden onder de Tabaks- en rookwarenwet.

In 2021 heeft de NVWA een onderzoek² uit laten voeren naar de schadelijkheid van nicotinezakjes. Het Bureau Risicobeoordeling & onderzoek (BuRO) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) hebben daar een onderzoek naar uitgevoerd waaruit bleek dat nicotinezakjes met 0.035 mg of meer nicotine per zakje schadelijk zijn. Nadat de resultaten van dit onderzoek bekend zijn geworden heeft de NVWA op 21 november gecommuniceerd dat nicotinezakjes met 0.035 mg of meer nicotine per zakje onder de Warenwet verboden zijn en niet meer verkocht mogen worden.

Inspectieaanpak en -resultaten

De handhaving is gestart bij importeurs en groothandels van deze producten om de grote toestromen van nicotinezakjes naar Nederland bij de bron aan te pakken. Vervolgens heeft de NVWA gehandhaafd bij (Nederlandse en buitenlandse) internetbedrijven en bij de detailhandel.

¹ C.G.G.M. Pauwels et al. Nicotineproducten zonder tabak voor recreatief gebruik

² RIVM en Ministerie van VWS, Beoordeling van het nicotinegehalte in nicotinezakjes waarbij de Acute Reference Dose niet overschreden wordt

Importeurs en groothandel

Sinds november 2021 houdt de NVWA toezicht op het verbod op nicotinezakjes. De eerste risicogerichte inspecties hebben plaatsgevonden bij importeurs en groothandels van deze producten. In 2021 zijn er drie grote importeurs/groothandels van nicotinezakjes bezocht en begin 2022 is er nog één importeur/groothandel van nicotinezakjes bezocht. Bij alle vier de importeurs/groothandels zijn de nicotinezakjes in bewaring genomen. Dat wil zeggen dat de nicotinezakjes niet meer verplaatst mochten worden totdat er een passende oplossing gevonden werd voor de producten. Twee importeurs hebben de nicotinezakjes naar een ander Europees land gestuurd, waar verhandeling van deze producten is toegestaan. De andere twee importeurs hebben de nicotinezakjes laten vernietigen. Alle vier de importeurs hebben hun afnemers, zoals winkeliers, op de hoogte gesteld van het verbod op nicotinezakjes en hebben hen opdracht gegeven de voorraad niet meer te verkopen aan consumenten. Het afgelopen jaar zijn er naast de vier bekende importeurs en groothandels nog vijf grote partijen nicotinezakjes in bewaring genomen bij bedrijven. Zo zijn er in totaal circa 100.000 potjes nicotinezakjes uit de handel gehaald.

Internet en social media

Ook heeft de NVWA zich gericht op verkoop van nicotinezakjes via internet. Een aantal internetsites hadden hun verkoop van nicotinezakjes al stopgezet. Er zijn 9 Nederlandse websites en 6 buitenlandse websites gestopt met de verkoop van nicotinezakjes naar Nederlandse consumenten en detaillisten, nadat de NVWA hen gewezen heeft op het verbod op nicotinezakjes in Nederland. Tevens is er een melding gestuurd naar de lidstaten waar de betreffende internetbedrijven zich bevonden om ook hen te wijzen op het verbod in Nederland. Daarnaast heeft de NVWA op diverse social media kanalen actie ondernomen. Als er Nederlandse accounts werden gevonden op die social media kanalen die nicotinezakjes aanboden, dan werden deze doorgegeven aan het platform, wat leidde tot een verwijdering van het account. De NVWA heeft in 2022 circa 200 accounts laten verwijderen.

Verkooppunten

Van juni tot en met september 2022 heeft er een handhavingstraject plaatsgevonden bij winkeliers in Nederland. Voordat de NVWA is gaan inspecteren heeft er een inventarisatie plaatsgevonden van winkels waar veel jongeren komen. Vervolgens zijn er 100 winkels geselecteerd verspreid over Nederland. Bij 15 (15%) winkels zijn er nicotinezakjes aangetroffen (zie tabel 1). 41% van deze inspecties heeft plaatsgevonden bij tabaks- en gemakszaken. In deze winkelcategorie zijn 10 (24%) overtredingen geconstateerd voor wat betreft de verkoop van nicotinezakjes. Als er nicotinezakjes werden aangetroffen, is handhavend opgetreden met een boeterapport. Daarnaast zijn de aangetroffen nicotinezakjes uit de handel gehaald. Bij deze bedrijven zal ook een herinspectie worden uitgevoerd.

Tabel 1: uitgevoerde inspecties bij winkeliers

Sector	Aantal inspecties	Aantal overtredingen	Maatregelpercentage (%)
Tankstations	3	0	0%
Horeca	6	0	0%
Tabaks- en gemakszaken	41	10	24%
Supermarkten (geen keten)	35	2	6%
Overig	15	3	20%
Totaal	100	15	15%

Overige acties

Daarnaast ontvangt de NVWA ook meldingen en signalen van de politie en douane. Als zij grote partijen nicotinezakjes aantreffen, wordt de NVWA daarover geïnformeerd. De politie heeft bij grote

partijen in overleg met de NVWA een in beslag name gedaan. Deze producten worden vervolgens door de NVWA overgenomen door een inbewaringneming en afgehandeld, zodat de aangetroffen nicotinezakjes niet in de handel worden gebracht. De NVWA heeft bijvoorbeeld een melding van de politie overgenomen waarbij circa 4.000 potjes nicotinezakjes werden aangetroffen. Via de douane krijgt de NVWA informatie over bedrijven die nicotinezakjes importeren. In sommige gevallen worden deze door de douane al tegengehouden, in andere gevallen gaat de NVWA, nadat de nicotinezakjes bij het bedrijf zijn aangekomen, een inspectie uitvoeren bij dat bedrijf en neemt zo de nicotinezakjes weer uit de handel.

Vervolgaanpak

Door eerst risicogericht inspecties uit te voeren bij grote importeurs van nicotinezakjes zijn de grootste handelsstromen in en naar Nederland gestaakt. Deze importeurs importeren geen nicotinezakjes meer naar Nederland en distribueren deze niet verder naar de winkelier. Echter, niet in alle Europese landen zijn nicotinezakjes verboden en is verhandeling van deze producten daar dan ook nog toegestaan.

De NVWA zal haar toezicht op nicotinezakjes voortzetten door risicogericht inspecties uit te voeren en op basis van meldingen en signalen van burgers, bedrijven maar ook van de politie en douane. Daarnaast wordt de aanwezigheid van nicotinezakjes meegenomen in het reguliere toezicht bij bedrijven. Als een importeur, groothandel, winkelier en/of aanbieder via internet nicotinezakjes nog te koop aanbiedt, wordt er opgetreden. Als er advertenties voor nicotinezakjes worden aangetroffen op social media kanalen worden de accounts verwijderd. Daarnaast blijft de NVWA in gesprek met social media kanalen om te voorkomen dat nicotinezakjes via die kanalen worden aangeboden. Omdat uit het rapport³ van Breuer & IntraVal bleek dat jongeren voornamelijk aan nicotinezakjes komen via internet en/of social media zal de NVWA zich daarop ook blijven inzetten.

Binnen Europa worden de resultaten en ervaringen gedeeld over de aanpak van nicotinezakjes met nadere toezichthouders. Echter, niet alle Europese landen hebben de nicotinezakjes verboden. Soms is het product zelfs gereguleerd. Daarom is het voor de handhaving complex om de complete toestroom van nicotinezakjes naar Nederland te stoppen. Een aanpak met handhaving is dan ook niet de enige oplossing voor het terugdringen van het gebruik van nicotinezakjes. Het is dan ook van belang dat gebruikers, verkopers en hun omgeving (zoals ouders en scholen) bewust zijn van de gevaren van het gebruik van dit soort producten.

³ Breuer & IntraVal. Onderzoek gebruik en kopen van snus en vape producten door jongeren